

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.
(Dalje.)

2. Na Novega leta dan.

Pri vseh omikanih ljudeh je menda že stara navada, da sklenejo na Novega leta dan, da hočejo v nastopnem letu živeti lepše in boljše. Varčevati in štediti hočejo še bolj, kakor v starem letu, ki je ravnokar zatonilo v večnost.

Tako je bilo tudi pri nas. Francek, Minka, Pepček in Slavka so zatrjevali ateju, mamicu in babico, ko so jim želeli srečno Novo leto, da bodo še pridnejši in poslušnejši, kakor dosedaj. Jaz pa sem menda sklenil ostati takšen, kakršen sem bil v starem letu, kar sem tudi pokazal precej prvi dan mladega leta.

Naša hiša je imela že kdove kako star običaj, da so se zbrali ob vsakem Novem letu naši najbližji sorodniki, strici, ujci, tete, bratrance in sestrične po deseti sveti maši k obedu pri nas.

Tisto leto se jih je zbralo pet. Striček Matija je bil, teta Meta, dva bratrance in ena sestrična. Vsak izmed te petorice je nam vsakemu prinesel kako darilce. Vse sem imel rad, a najrajši sem videl strička Matijo, ker mi je vsakokrat prinesel velik bel krajcar. Kako veselje! Bel krajcar imeti v svoji lastni roki, to je nekaj imenitnega in veselega! Čutil sem se tedaj za najbogatejšega na svetu! Vsaj tisti dan je bilo tako. Naslednji dan pa ni bilo ne strička in tudi ne tistega belega krajcarja. Noč je vzela oba. Nič več nisem mislil ne na strička in ne na beli krajcar.

Iz kuhinje je že uhajal v hišo prijetni vonj dobrih prazničnih jedil, kar je bilo tolažilno znamenje za naše želodčke, da se bodo kmalu gostili. Jaz sem se že vnaprej videl pri stričku Matiji v kotu za mizo. In to se mi je zdelo tako imenitno in moško, da sem ponosno in mirno sedel poleg svojega ateja. Nič nisem pogledal svoje sestrice Slavke. Saj sem bil popolnoma uverjen, da bo ona obedovala pri peči iz tiste stare železne skledice, jaz pa pri mizi iz lepega belega krožnika.

Babica se prikaže v hišo s prtom in krožniki v roki, za njo pa sestrična z vilicami in noži.

In razveselilo me je to neizrečeno! Pa kmalu se mi pokvari to moje veselje. Minka prinese namreč mesto ene železne skledice dve. Takoj uganem, kaj to pomeni. Zato jamem še pred obedom kričati in se cmeriti, da ne bom jedel iz železne skledice, in tudi lesene žlice sem se branil po svojem jokavem načinu.

Pa vse to ni nič pomagalo. Sicer je striček prigovarjal ateju in mamicu naj jem med družino pri mizi, a vse ni nič izdalo.

„Taki poredneži in srajčjaki ne sodijo k mizi,“ odločijo atej, mamica in babica.

„Slavka in Tonček naj bodeta pri peči,“ se oglasi teta Meta. Jaz pa sem se kisal in kahal hudo jezo nad teto Meto. Nič več je nisem lepo pogledal

tisti dan. Slavka je menda mislila tako kakor jaz; a jokala ni, samo hudo je gledala.

Molili smo, in začel se je obed. Jaz se dolgo nisem mogel utolažiti. Sram me je bilo. O, ta železna skledica in ta lesena žlica, kako sta grdi! Tam pri mizi pa jedo iz belih krožnikov s svetlimi žlicami! Jaz moram dobiti tudi tak bel krožnik in svetlo žlico! In še dalje sem se kujal, in Slavka seveda z menoj.

„Pa jima daj krožnik in žlico,“ prigovarjal je dobri moj striček Matija. To prigovarjanje me je kar početegetalo pri srcu. Rad bi bil objel strička iz same otroške hvaležnosti, pa nisem smel k mizi.

Mamica nama prinese vsakemu krožnik juhe in svetlo žlico, kar naju tako potolaži, da začneva jesti.

A vendar so bile moje oči in moje srce vedno še pri mizi tam v kotu, kjer je sedel moj dobri striček.

Ob teh mislih pa ne vem, kako se je zgodilo, da sem hotel vzdigniti beli krožnik. Srebatu sem hotel menda juho, a sem bil pri tem nekoliko neroden: krožnik se mi izmuzne iz rok, juha se mi polije po jopiču in hlačah, posoda pa pade na tla in se razbije na drobne kosce. Žlico sem iz samega strahu obdržal v roki. Izprva nisem jokal; le gledal sem zdaj razdrobljene kosce belega krožnika, zdaj strička tam v kotu. Nič ni bil hud striček. Ali zdajci se dvigne atej s svojega sedeža — jaz pa v jok, da je bilo joj! Tudi Slavka mi je pomagala pri tem opraviilu. Saj veste, da je bila ona le nekaj starejša od mene. Za pametnejšega sem se imel pa zelo mnogo od nje.

Atej se torej približa meni, me nekoliko nabunka in me spremi v kuhinjo, odkoder sem še vedno kratkočasil družino pri obedu s svojim jokavim petjem. A slednjič se vendar, kakor vedno, potolažim ter odprem strahoma hišna vrata.

„Tonček, le pojdi, le pojdi v hišo! Semkaj k meni pridi,“ me pokliče striček.

Ne morete si skoraj misliti, kako se mi je tedaj ojunačilo srce! S trdimi in ponosnimi koraki sem stopil k mizi in kmalu sem bil na stričkovi strani.

Ker Slavka ni hotela biti sama pri peči, smo jo vzeli tudi v svojo sredo.

Šele tedaj se je umirilo po hiši, in obed se je izvršil potem brez posebnih nesreč.

Če povem, da se mi je kak kosček mesa zaletel v kako nepravo ustno odprtino in da sem se zbodel nekajkrat z vilicami v jezik, mislim, da sem naštel vse svoje nezgode pri tistem obedu.

Po molitvi je prinesla Minka tisto sladko hruševko, ki sem jaz tako rad pil. Še celo rajši sem jo imel kakor mlečno kavo. Zakaj pa ne! Saj sem vedel, da so na dnu lepe majolike kuhane suhe hruške. In ravno zato sem komaj čakal, da pride majolika tudi v moje roke. Dobri striček mi je dal piti iz majolike, potem jo pa postavil predme. Prišel sem bil jaz namreč zadnji na vrsto.

Živahen pogovor se je razvil med nami. Vse je bilo zaverovano v pogovor, le jaz nisem nikogar drugega poslušal, kakor samega sebe. Pogovarjal sem se o dobrih hruškah, ki so bile na majolkinem dnu. Nepremično sem zrl v majoliko in ugibal, kako bi prišel do hrušk. Pa dolgo nisem premišljal. Izkušnjava po sladkih hruškah je bila velikanska! Posežem torej s svojo ročico v majoliko. A nesreča nikdar ne počiva. Slavka me zapazi pri mojem početju. In še nisem imel nobene hruške v roki, že zavpije Slavka: „Mama, glejte Tončka, kaj dela!“

Jaz hočem hitro izmakniti roko iz majolike, a v tem jo prevrnem. Vsa voda se razlije po lepem belem prtju — in hruške se prikažejo. Videl sem jih, a okusil jih nisem, ker me je pograbila že atejeva roka. V trenutku sem bil v kuhinji.

„Saj sem rekel, da ni treba tega paglavca k mizi,“ sem čul atejev glas iz hiše. Jokal sem nekaj časa, a kmalu sem se utešil. Hotel sem zopet iti v hišo, da vidim, kaj se je zgodilo s hruškami. Toda — o groza! Kuhinjska vrata so bila zaklenjena. In zopet sem začel peti svojo jokavo pesem, da se je razlegala daleč po naši vasi. Mislil sem namreč, da me pride mamica ali vsaj babica tolažit. A nikogar ni hotelo biti iz hiše. Seveda me je to zelo, zelo žalilo. Tako sem bil užaljen, da sem zaspal iz same jeze. Gotovo sem tedaj sanjal o belih krožnikih, o svetlih žlicah, o sladki hruševki in o še slajših suhih hruškah — toda spominjati se teh sanj več ne morem.

Ko sem se prebudil, ni bilo naših sorodnikov več pri nas. Dan se je že nagibal k zatonu, in mamica je že pripravljala večerjo. Po večerji in po večerni molitvi pa je nam pravila babica pravljico o zelenem lovcu in o lepi deklici. Dolga je bila ta povestica, tako dolga, da sem jaz med pripovedovanjem spet zadremal in z menoj je zadremal tudi prvi dan onega mladega leta.

Prihodnji dan je snežilo na vse kriplje. Francek, Minka in Pepček niso šli zaradi prevelikega snega v šolo. Jaz in pa Slavka pa še itak nisva hodila v šolo. Tako smo bili vsi doma, kar je bilo meni prav všeč. Imel sem družbo za igranje in ponagajati sem mogel tudi komu.

Atej nam je pa vsem prepovedal hoditi iz tople sobe.

Dopoldne je še šlo, a popoldne smo že silili vun, ker smo se naveličali gorke sobe. Pa dobra babica se je bala za nas, da bi se ne prehladili. In začela nam je pripovedovati o zelenem lovcu in o ubogi deklici. Še se spominjam njenih besed in še dobro vem, kako so sedeli Francek, Minka, Pepček in Slavka okoli nje, jaz pa sem bil v njenem naročju.

„Bilo je še takrat,“ je govorila nam naša babica, „bilo je še takrat, ko še vas ni bilo in mene ne na svetu. Minilo je že mnogo, mnogo let od tedaj, ko je živel zeleni lovec in uboga deklica. Pozimi je bilo, in sneg je pokrival vso zemljo, kakor jo danes pokriva. Pa hud mraz je bil. Tako mraz je bilo, da so skoraj vsi tički zmrznili, in nikdo si ni upal iz hiše. Visoko na hribu je stala majhna, s slamo krita kočja, kjer je živela uboga mamica s svojo osemletno hčerko Marico. Pridna je bila ta Marica in zelo rada je imela svojo mamico. Ali revni sta bili obe, in komaj sta imeli toliko, da sta mogli živeti. Tisto hudo zimo pa je zbolela Marici njena dobra mamica.

Hudo je bila zbolela. Pa si je zaželela mamica zadnjo sveto popotnico, zahotela je duhovnika. Pa kdo naj ga gre poklicati?!

Marici je bilo vsled tega zelo hudo. Rada bi bila šla ona sama, rada, nadvse rada bi bila ustregla mamini želji. Ali kaj, ko je sneg tako visok! Zašla bi in ostala bi v snegu. Potem pa bi več ne videla mamice!

Take in enake misli so begale dušico ubogi Marici.

Njena mamica pa je hujšala od dne do dne. In od dne do dne je bolj želela duhovnika in svete popotnice, kar je Marici utrjalo boljbolj sklep, da gre sama v dolino po duhovnika.

In zares se napoti nekega dne v dolino. Bilo je strašno vreme. Debel sneg je ležal daleč na okrog. Drevje je ječalo pod njegovo težko pezo. In pred groznim mrazom se je vse živalstvo poskrilo v svoja zimska domovja. Marica je mraza kar drgetala. Toda mamina srčna želja ji je dejala moč ter ji ulivala pogum, da je šla dalje in dalje v dolino. A revica ni vedela, da je zašla, da gre vedno dalje in dalje v globoki in temni gozd. Dolgo je že hodila, a župne cerkve le ni hotelo biti. Zapuščale so jo že telesne moči.

„Sedem, pa se malo odpočijem,“ je govorila Marica sama pri sebi. Res je sedla. Mislila je, kako bo mamica vesela, ko zasliši tisti srebrnočisti glas cerkvenikovega zvončka. Saj bo vedela, da se ji bliža duhovnik s sveto popotnico. Zdaj bo malo nejevoljna, ker je ne vidi toliko časa, ali potem jo bo objela in jo imela še rajši kakor zdaj.

Te misli zazibljejo v spanje ljubečega in dobrega otroka. In gotovo bi bila zaspala v večno spanje, da ni prišel k njej zeleni lovec. Izprva se je je skoraj ustrašil. V taki hudi zimi in v tem temnem gozdu — pa speča deklica na štoru! Brž se (zeleni lovec) skloni k njej, da se prepriča, je-li mrtva ali živa. Ne spozna... Pa ne obupa... Jame jo drgniti po rokah in po glavi. Marica izpregleda.

Pove mu, kakor je bila resnica. Ker še ni mogla hoditi, jo vzame v naročje ter jo nese v njeno kočo k mamici.

Pa prepozno sta prišla. Mamica je bila že mrtva. Sedaj je bila Marica zares največja sirota na svetu. Brez mame in povrhu še tako ubožna! To je bilo zares nesrečno dete!

Toda, ljubi Bog skrbi za vsakega. Zelenemu lovcu se je Marica smilila. Preskrbel je mamici pogreb, Marico pa je vzel s seboj v svoj grad, kjer je postala potem, ko je odrastla, pobožna in nad vse dobrotljiva grofica.

„Babica, kaj pa je bilo s tisto kočjo,“ vprašam jaz.

„Če se še ni podrla, še zdaj stoji,“ mi odgovori babica.

Tako je znala naša dobra babica praviti pravljice. Radi smo jo poslušali, nihče je ni upal motiti, še celo jaz ne, ki sem bil vedno nepokojen in nemiren dečko. Vsak tak dan pa je bil vedno srečen zame. Tudi ta dan mi je potekel brez večje nezgode. V hiši smo ostali, se igrali in tupatam tudi zlasali. Zunaj pa je še vedno snežilo, kakor bi šlo za stavo.

